

semestr 6

Podstawy kierowania działaniami ratowniczymi

Fundamentals of emergency management

profil	ogólnoakademicki
kierunek	inżynieria bezpieczeństwa
poziom	pierwszego stopnia
program	NP-SA: studia niestacjonarne pierwszego stopnia dla strażaków w służbie stałej na kierunku inżynieria bezpieczeństwa
forma studiów	niestacjonarne
ECTS	4
koordynator	dr inż. Stanisław Lipiński

forma zajęć: wykład

godzin	18
wymagania wstępne	Posiadanie podstawowych informacji na temat straży pożarnych i administracji publicznej, a także specyfiki zagrożeń korespondujących z domeną ochrony przeciwpożarowej (pożaru, innych klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń). Fundamentalna wiedza o podstawach inżynierii.
cele	Celem nauczania jest nabycie podstawowej wiedzy z zakresu: - możliwości operacyjnych systemów reagowania, znaczących dla bezpieczeństwa państwa podmiotów ratowniczych i związków ich organizacyjnych powiązań; - koordynowania, kierowania i dowodzenia działaniami ratowniczymi, w oparciu o reguły prawa i zasady ratownicze; - umiejętności korzystania z technologii, procedur ratowniczych i taktyki użycia potencjału ratowniczego.
metody	Wykład tradycyjny z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, pogadanka, metoda przypadków, metoda problemowa.
praca własna	Samodzielne studiowanie literatury przedmiotu. Przygotowanie do zaliczenia przedmiotu.
literatura podst.	1. Skuteczne ratownictwo. Fachowy poradnik dla służb ratowniczych, red. Lipiński S. Wyd. Verlag Dashofer Sp. z o.o. Warszawa 2005-2018, ISBN 83-88285-68-8. 2. Organizacja i funkcjonowanie systemów bezpieczeństwa. Andrzej Szymonik. Difin, Warszawa 2011. 3. Zarządzanie bezpieczeństwem - wyzwania XXI wieku, red. Marek Lisiecki. Wyd. 2 rozsz. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodkowskiej, Warszawa 2008. 4. Podstawy organizacji i kierowania w ochronie przeciwpożarowej. Lisiecki M. SGSP, Warszawa 1997. 5. Modelowanie w inżynierii bezpieczeństwa. Edward Kołodziński, Tomasz Lachowicz, Paweł Romaniec, Łukasz Tomczyk, Piotr Zapert. Wojskowa Akademia Techniczna, Warszawa 2015. 6. Bezpieczeństwo państwa: władza, polityka, strategia. Jarosław Gryz. Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2013. Do podstawowej literatury obowiązkowej należą akty prawne dot. sfery bezpieczeństwa podawane na zajęciach przez prowadzącego.
literatura uzupeł.	1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej. 2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej. 3. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej. 4. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. 5. Ustawa z dnia 22 listopada 2013 r. o systemie powiadamiania ratunkowego. 6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. 2021 r. Poz. 1737). 7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz. U. z 2013 r. poz. 709). 8. Biała księga bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2013.

treści	godziny
1. Podstawowe pojęcia z zakresu ratownictwa, taktyki, dowodzenia i kierowania działaniami ratowniczymi. Czynności ratownicze podstawowe i specjalistyczne.	1
2. Współpraca ratownicza i zakres współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej, w środowisku KSRG i z innymi podmiotami oraz służbami. Charakterystyka operacyjno-taktyczna, zakres i możliwości organizacji, struktur, systemów i podmiotów. Sieć podmiotów KSRG i ich obszarów chronionych.	1
3. Zasady organizacji działań ratowniczych. Technologie, metody, sposoby postępowania, procedury ratownicze, taktyka działania.	1
4. Proces wypracowywania zamiaru taktycznego i decyzji kierującego działaniem ratowniczym.	1
5. Kierowanie działaniami ratowniczymi na poziomach interwencyjnym, taktycznym i strategicznym. Zakres zadań, specyfika struktury organizacji, kompetencje i korelacje pomiędzy zarządzającymi na poszczególnych poziomach kierowania. Zasady przejmowania kierowania. Dokumentacja KSRG i działań ratowniczych. Budowa struktury kierowania na obszarze działań ratowniczych.	2
6. Prawa i obowiązki kierującego działaniem ratowniczym. Działania w stanie wyższej konieczności. Warunki odstąpienia od zasad uznanych powszechnie za bezpieczne. Kryteria dopuszczalnego ryzyka dla ratownika.	2
7. Zasady rozpoznawania i identyfikacji zagrożeń, zabezpieczenia strefy działań ratowniczych i oznakowania strefy zagrożenia oraz ustanawiania priorytetowych czynności.	1
8. Stanowiska kierowania komendantów PSP na obszarze powiatu, województwa i kraju. Punkty alarmowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej. Wspomaganie procesu kierowania przez stanowiska kierowania, punkty alarmowe i CPR. Metodyki pracy dyżurnych operacyjnych stanowisk kierowania. Dysponowanie sił i środków do działań ratowniczych. Zasady powiadamiania, alarmowania i współdziałania podmiotów podczas działań ratowniczych. Gotowość operacyjna i podwyższona gotowość operacyjna. Przemieszczanie sił i środków do czasowych miejsc stacjonowania.	2
9. Plany ratownicze i inne operaty ratownicze. Ocena zagrożeń na terenie obszaru chronionego. Analiza stanu zabezpieczenia operacyjnego. Organizacja odwodów operacyjnych KSRG na obszarze województwa i centralnego odwodu operacyjnego. Krajowe bazy sprzętu specjalistycznego.	2
10. Dokumentacja działań ratowniczych oraz dokumentacja funkcjonowania KSRG. Standardy sprzętowe, organizacyjne i szkoleniowe.	1
11. Struktury, organizacja i zadania sztabów dla działań ratowniczych. Współpraca ratownicza z mass-mediami w toku działań ratowniczych.	2
12. Procedura oceny stanu gotowości operacyjnej i podwyższonej gotowości operacyjnej. Inspekcje gotowości operacyjnej podmiotów KSRG.	1
13. Metodyka oceny przebiegu działań ratowniczych. Organizacja szkoleń, ćwiczeń i manewrów pożarniczych.	1

forma zajęć: ćwiczenia

godzin	18
wymagania wstępne	Opanowanie zagadnień z ratownictwa technicznego, chemicznego, medycznego i bezpieczeństwa działań ratowniczych.
cele	Celem kształcenia jest nabycie: - podstawowej wiedzy z zakresu koordynowania, kierowania i dowodzenia działaniami ratowniczymi, w oparciu o reguły prawa i zasady sztuki ratowniczej, - wiedzy o możliwościach operacyjnych, znaczących dla bezpieczeństwa państwa podmiotów ratowniczych i związkach ich organizacyjnego powiązania, - technologii, procedur ratowniczych i taktyki użycia potencjału ratowniczego, - uregulowań prawnych dotyczących zakresu współpracy transgranicznej oraz międzynarodowych misji udzielania pomocy ratowniczej i humanitarnej.
metody	Ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia w podgrupach bazujące na studium przypadku sytuacji problemowej.
praca własna	Studiowanie literatury.
literatura podst.	1. Bielecki P., Podstawy taktyki gaszenia pożarów, SA PSP, Kraków 1996. 2. Burzyński E., Podejmowanie decyzji w działaniach taktycznych straży pożarnych, IW CRZZ, Warszawa 1979. 3. Gierski E., Efektywność dowodzenia, FIREX, Warszawa 1997. 4. Kamiński A., Sytuacje pożarowe, siły i środki w działaniach taktycznych, SGSP, Warszawa 1997. 5. Kamiński A., Obliczenia w taktyce działań ratowniczo-gaśniczych, SGSP, Warszawa 1998. 6. Kamiński A., Technologia działań ratowniczo-gaśniczych. Taktyka gaszenia pożarów. Część I. Skrypt SGSP, Warszawa 1996. 7. Lipiński S., „Wspomaganie decyzji w ratownictwie”, [w: „Nauki podstawowe oraz działania ratownicze dla strażaków (...)”], ISBN 978-83-88446-63-4], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2016. 8. Lipiński S., „Kierowanie działaniami ratowniczymi”, [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Zagadnienia operacyjne dla strażaków (...)”], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 9. Lipiński S., „Zabezpieczenie i wsparcie logistyczne dla krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, ze szczególnym uwzględnieniem długotrwałych działań ratowniczych” [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Logistyka i technika (...)”], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 10. Lipiński S., „Organizacja Państwowej Straży Pożarnej, prawa i obowiązki strażaka Państwowej Straży Pożarnej”, [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Organizacja ochrony przeciwpożarowej (...)”], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 11. Lipiński S., „Funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, w tym oddziałów i pododdziałów Centralnego Odvodu Operacyjnego, wojewódzkich odwodów operacyjnych oraz grup specjalistycznych” [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Organizacja ochrony przeciwpożarowej (...)”], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 12. Skuteczne ratownictwo. Fachowy poradnik dla służb ratowniczych, pod red. S. Lipińskiego, ISBN 978-83-88285-68-8], Verlag Dashofer, Warszawa 2005-2018. 13. Lipiński S., Kalinko J., Kuziora Ł., Proces podejmowania decyzji przez kierującego działaniem ratowniczym, Zeszyty Naukowe SGSP Nr66/2/2018, ISSN0239-5223. 14. Lipiński S., Kalinko J., Kompetencje kierującego działaniem ratowniczym, Zeszyty Naukowe SGSP, Nr 68/4/2018. 15. Lisiecki M., Podstawy organizacji i kierowania w ochronie przeciwpożarowej, SGSP, Warszawa 1997.
literatura uzupeł.	16. Kalinko J., Lipiński S., Struktury kierowania na potrzeby działań ratowniczych poziomu taktycznego, Nr 68/4/2018. 17. Kalinko J., Lipiński S., Poziomy kierowania na potrzeby działań ratowniczych, Zeszyty Naukowe SGSP Nr 66/2/2018, ISSN 0239-5223. 18. Kalinko J., Lipiński S., Kuziora Ł., Mobilne stanowiska dowodzenia na potrzeby kierującego działaniem ratowniczym, Zeszyty Naukowe SGSP Nr 64/4/2017, ISSN 0239-5223. 19. Wiśniewski W.: Organizacja i technologia gaszenia pożarów lasu, SA PSP, Poznań 2001. 120 Schroeder M., Ćwiczenie ratownicze, SA PSP, Poznań 2001. 21. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. 1991 nr 81 poz. 351 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2021 poz. 869) 22. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. 1991 Nr 88 poz. 400 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2020 poz. 1123) 23. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiolowej (Dz.U. z 2002 r. Nr 62, poz. 558 ze zm.). (t.j.: Dz.U.2017.0.1897) 24. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. z 2006 r. Nr 91, poz. 1410 ze zm.). (t.j.: Dz. U. 2020 poz. 882) 25. Ustawa z dnia 22 listopada 2013 r. o systemie powiadamiania ratunkowego (Dz.U. z 2013 r. poz. 1635 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2021 poz. 268) 26. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1992 r. w sprawie zakresu i trybu korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym (Dz. U.1992 Nr 54, poz. 259). 27. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz.U. 2001 nr 82 poz. 895 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2013 poz. 709). 28. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1737). 29. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1681). 30. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1992 r. w sprawie zakresu i trybu korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym (Dz. U.1992 Nr 54, poz. 259).

treści	godziny
Projektowanie organizacji działań ratowniczych z budową struktur kierowania na poziomie interwencyjnym realizowanym w strefie zagrożenia lub w strefie działań ratowniczych.	2
Planowanie współpracy służb wiodących i pomocniczych w ramach działań ratowniczych.	2
Badanie rodzaju i zasięgu zagrożenia oraz ewentualnego stopnia ryzyka planowanego działania ratowniczego. Badania skuteczności działania ratowniczego oraz zachowania bezpiecznych warunków jego prowadzenia.	2
Dokumentowanie prowadzonych działań ratowniczych. Opracowanie oceny przebiegu działań ratowniczych w oparciu o metodykę. Ocena poprawności realizacji zasad i procedur ratowniczych ujętych w planach ratowniczych.	2
Wypracowywanie sposobów rozwiązań w celu likwidacji różnego typu zagrożeń. Dobór optymalnych koncepcji realizacji działań ratowniczych. Ćwiczenie z realizacji zadań i obowiązków kierującego działaniami ratowniczymi w ramach różnego rodzaju zdarzeń.	10

efekty przedmiotowe

lp	kkod	pkod	efekt przedmiotowy	weryfikacja
1	6W04	6W04-PodKDzRat1	Zna źródła i mechanizmy występujących niebezpieczeństw. Rozumie cele przyświecające ratowaniu, metody przeciwdziałania i likwidacji skutków zagrożeń przez odpowiednio przygotowane podmioty i systemy ratownicze, uposażone w zdolności operacyjne techniczne i organizacyjne oraz możliwości zarządzania bezpieczeństwem podczas działań.	Egzamin
2	6U04	6U04-PodKDzRat1	Potrafi planować, organizować i dokumentować działania ratownicze z uwzględnieniem doboru odpowiedniego zamiaru taktycznego przez kierującego działaniami ratowniczymi.	Sprawdzian, Sprawozdania
3	6K01	6K01-PodKDzRat1	Jest gotów do krytycznej analizy i oceny własnych decyzji i działań oraz proponowania niezbędnych korekt.	Dyskusja, Obserwacja, Sprawdzian, Sprawozdania

efekty kierunkowe

lp	kkod	efekt kierunkowy
1	6W04	Zna i rozumie podstawowe ekonomiczne, prawne, etyczne, społeczne i organizacyjne uwarunkowania inżynierii bezpieczeństwa, w tym zagadnienia w zakresie prawa międzynarodowego i krajowego dotyczącego ochrony ludności
2	6U04	Potrafi planować i organizować działania ratownicze, zabezpieczenie operacyjno-techniczne terenu i obiektów, szkolenia i ćwiczenia, a w szczególności opracować dokumentację w tym zakresie
3	6K01	Jest gotów do opisu i interpretacji wyników prac własnych, formułowania wniosków i opinii na temat zagadnień z zakresu kierunku studiów, w tym ich wpływu na środowisko społeczne

LEGENDA

kkod	kod efektu kierunkowego
pkod	kod efektu przedmiotowego